

Gulyás György[¶]

A Befogadó Nemzeti Támogatás új kihívásai a NATO 2022 Stratégiai Koncepció tükrében

DOI 10.17047/Hadtud.2024.34.E.53

A Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT) a logisztikai támogatás egyik alapvető pillére, amely az általa biztosított infrastruktúrával, anyagokkal és szolgáltatásokkal a North Atlantic Treaty Organisation (NATO vagy szövetség) kollektív védelmi erőfeszítéseivel nélkülözhetetlen. Ezért a szövetséges logisztikai támogatás egyik formájaként elsődlegesen figyelembe veendő a vezető nemzet általi logisztikai támogatás, a szerepkörre szakosodott nemzeti logisztikai támogatás, a többnemzeti integrált logisztikai egység,¹ valamint a műveletekhez beszállítók által nyújtott támogatás mellett. Azonban ez a támogatási forma nem csupán egy logisztikai funkció, hanem inkább tekintendő egy adott befogadó nemzet összkormányzati erőfeszítését mozgósító megközelítésnek, amely az adott ország felelősségét is magasabb szintre emeli, de új lehetőségeket is nyit többnemzeti megoldások létrehozására. A BNT képes csökkenteni a küldő nemzetek logisztikai rendszerére háruló nyomást, amely alapvetően a harcolóktól származó igények mennyiségéből és a műveleti terv által meghatározott határidőkből keletkezik. A Krím-félsziget 2014-ben történt orosz annektálása és az ezzel egy időben Kelet-Ukrajnában kialakult polgárháborús helyzet hatására sokkal inkább előtérbe került az esetleges európai műveletekhez befogadó nemzetek által nyújtandó támogatás szerepe. Azonban a 2022 februárjában Ukrajna ellen megindított orosz támadás után létrehozott új NATO Stratégiai Koncepció a NATO új haderőmodelljével együtt immár korábban nem látott kihívások elé állította a jövőbeli befogadó nemzeteket, különösen, amelyek a szövetség keleti határán találhatók. A szerző ezeket a kihívásokat és az ezekre adott válaszokat igyekszik bemutatni cikkében.

KULCSSZAVAK: Befogadó Nemzeti Támogatás, logisztika, többnemzeti megoldások

New challenges of the Host Nation Support in the light of the NATO 2022 Strategic Concept

Host National Support (HNS) is one of the fundamental pillars of logistical support, which, with the infrastructure, materials and services it provides, is indispensable for NATO's collective defense efforts. Therefore, as a form of allied logistic support, it is to be taken into consideration primarily, besides the logistics support by a Logistic Lead Nation, a Logistic Role Specialist Nation, a Multinational Integrated Logistic Unit, and through Contractor Support to Operations. However, this form of support is not just a logistical function, but rather an approach that mobilizes the entire government of a given host nation, which raises the responsibility of the given country to a higher level, but also opens up new opportunities for the creation of multinational solutions. The BNT is able to reduce the pressure on the logistics system of the sending nations, which basically arises from the volume of demands from the combatants and the deadlines defined by the operational plan. As a result of the Crimean peninsula annexed by Russia in 2014 and the civil war situation in Eastern Ukraine, the role of support to be provided by host nations for possible European operations has come to the fore. However, the new NATO Strategic Concept created after the Russian attack on Ukraine launched in February 2022, together with the NATO New Force Model, has now presented the future host

[¶] Nemzeti Közszerzői Egyetem, Hadtáp, Pénzügyi és Katonai Közlekedési Tanszék, gulyas.gyorgy@uni-nke.hu, ORCID: 0000-0002-5334-470X, NUPS, Department of Supply, Finance and Military Transportation

¹ Lakatos 2018.

nations with unprecedented challenges, especially those located at the eastern flank of the alliance. The author tries to present these challenges in this article.

KEYWORDS: Host Nation Support, logistics, multinational solutions

Bevezetés

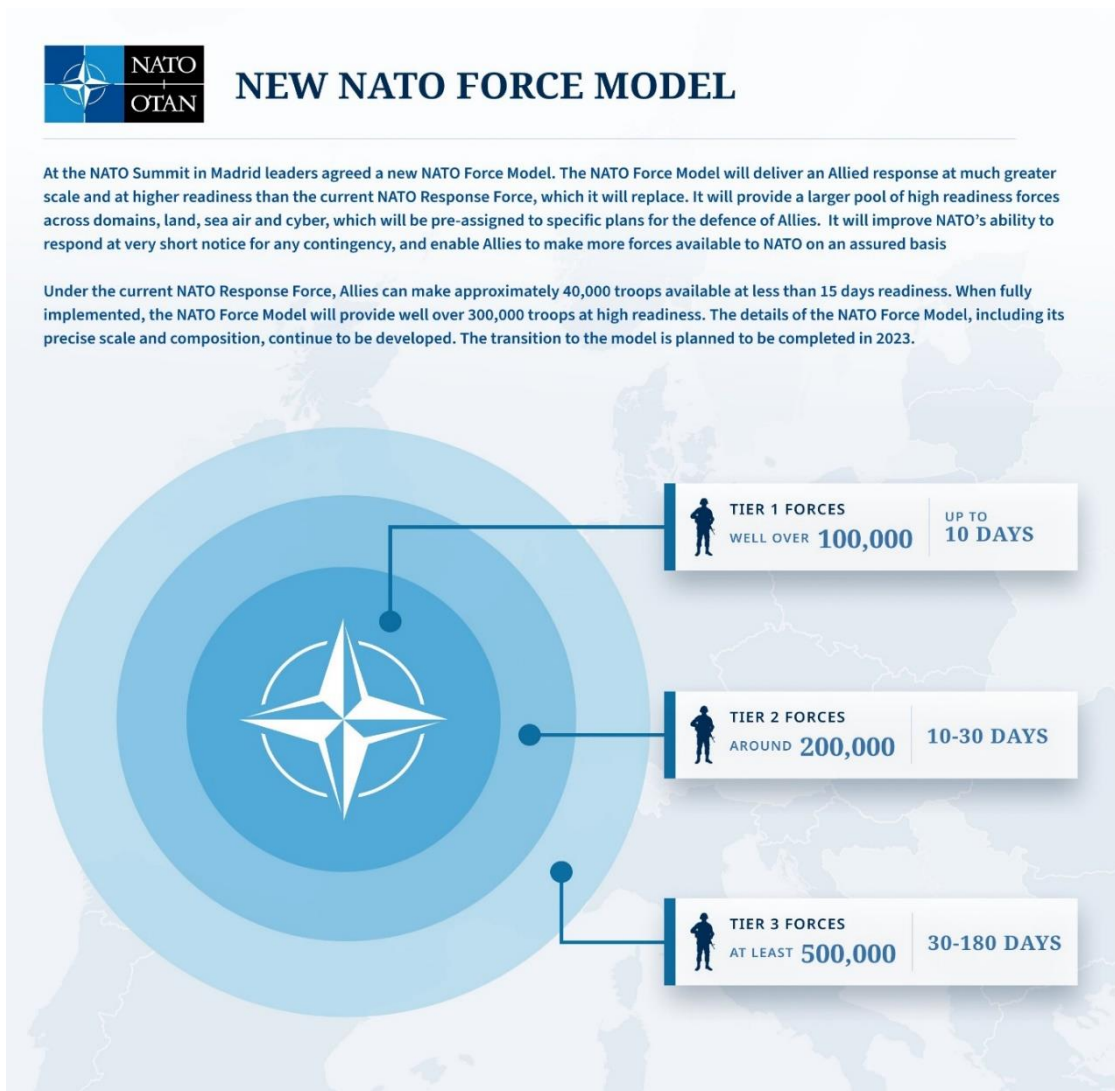
A BNT kiemelt szereppel bír a küldő nemzetek támogatásában, jelentősen csökkentve a saját csapatok ellátásának terhét. A küldő-, fogadó nemzetek, valamint a NATO közötti együttműködés és közös logisztikai tervezés lehetővé teszi a BNT nyújtotta lehetőségek beazonosítását, illetve az elérhető és felhasználható nemzeti infrastruktúra, anyagok és szolgáltatások igénybevételét. Ez persze nem jelentette azt régebben sem, hogy az összes katonai igény vagy logisztikai szükséglet pusztán egy adott fogadó nemzet által nyújtott támogatással kielégíthető volt. Azonban a képességekben jelentkező hiányosságokat a helyi beszállítók vagy a NATO és Európai Unió (EU) műveleteket támogató szerződések létrehozásával foglalkozó szervezetei jó eséllyel ki tudták egészíteni az általuk felajánlott anyagokkal vagy szolgáltatásokkal.

Az elmúlt években viszont egyértelművé vált, hogy a konfliktusok, valamint különböző globális és regionális kihívások mind közelebb kerültek Európához és hazánk határaihoz. Meg kell említenünk a Krím-félsziget anektálásával induló és a 2022 februárjában hagyományos háború formájában kiteljesedő orosz ukrán konfliktust, a törékeny balkáni biztonsági helyzetet és az illegális bevándorlás okozta kockázatokat is. Mind az EU, mind pedig a NATO igyekszik megtalálni a válaszokat rövid és hosszabb távon is ezekre a biztonsági kihívásokra. Ide sorolhatjuk a NATO Assurance Measures intézkedéseit, a Deterrence and Defence kezdeményezést a Supreme Allied Commander Europe (SACEUR) felelősségi területén található szövetséges tagállamok biztonságának garantálására és a keleti tagállamok megerősítésére, amelyek 2014 óta újabb és újabb elgondolásokkal bővülnek, életre hívva új NATO szervezeteket és védelmi koncepciókat. A rendkívül magas készenlétben lévő alakulatok megalakításának és alkalmazásának koncepciója (Very High Readiness Joint Task Force – vagy röviden VJTF) is ennek a folyamatnak a része. Ez azonban a befogadó nemzetek részéről is megkívánta, hogy a nyújtandó anyagok, készletek, szolgáltatások, sőt a csapatmozgások elősegítése érdekében a közúti-, vízi-, vasúti-, tábori elhelyezési infrastruktúrák is extrém rövid idő alatt elérhetőek legyenek, de az ezeket biztosító adminisztratív eljárások, sőt a határátmenetek engedélyeztetésének ideje is lerövidüljenek. A 2014 és 2022 közötti időszak alatt kidolgozott koncepciók, valamint a mind gyakoribb és nagyobb volumenű NATO gyakorlatok egyre jelentősebb kihívások elé állították a nemzeteket és a NATO logisztikai tervezőit. Az első ilyen nagyszabású gyakorlat a Trident Juncture 18 volt Norvégiában. Az esemény jelentőségét jól illusztrálják a következő adatok:

- a.) nagyjából 50.000 fő vett részt 25 országból;
- b.) 250 katonai repülőgéppel;
- c.) 65 hajóval;
- d.) 10.000 járművel;

- e.) a gyakorlat alatt 35 táborot vettek igénybe a katonák, mintegy 3,2 millió m² területen;
- f.) 1,3 millió étkeztést biztosítottak számukra;
- g.) több, mint 70 egyéb lokációt használtak (pl. tengeri kirakókat – SPOD, légi kirakókat – APOD, konvoj támogató központokat).²

Mindezt felülmúlja a NATO madridi csúcson meghirdetett új NATO 2022 Stratégiai Koncepció és a NATO új haderőmodellje. Ez utóbbi jelentősen megnöveli a magas készenlétben lévő alakulatok számát és a három lépcsőben tervezett erőgenerálás végén 500.000 katona képezné a felhasználható személyi állomány létszámát.³

1. ábra.

A NATO új haderőmodellje

(forrás: 220629-infographic-new-nato-force-model.pdf)

Ezek a tervek és koncepciók előtérbe helyezik a hazánkat is magába foglaló keleti NATO

² Theotokis 2022.

³ Szenes 2022.

tagállamokat, így ezeknek kiemelt szerepük lesz a szövetséges erők telepítésében, mozgatásában, állomásoztatásában (az úgynevezett Receiving, Staging and Onward Movement, röviden RSOM műveletekben) az elrettentés és a kollektív védelem tevékenységeit illetően. Az említettek megvalósításához és az állami, társadalmi, valamint logisztikai rendszerek hatékony üzemeltetéséhez szintén elengedhetetlen ezek ellenállóképességének (resilience) fejlesztése, valamint a katonai csapatmozgások feltételeinek biztosítása mind az infrastruktúra, mind az adminisztratív folyamatok és engedélyeztetési eljárások esetében. Más szóval, a végső cél egy robusztus, rugalmas és megbízható logisztikai támogatási rendszer felépítése, hasonlóan ahhoz, amelyet a hidegháború alatt kialakítottak a nyugati katonai tömb államai, de amely immár képes feladatait ellátni a korábbi terület kétszeresén is, felhasználva a küldő nemzetek, a NATO és EU különböző programjain keresztül elérhető forrásait, valamint a BNT és a beszállítók által nyújtott támogatási módokat is.

Az új koncepciók okozta kihívások

Ha logisztikai szempontból vizsgáljuk egy új konfliktus vagy válság megjelenését és az ennek kezelésére adott katonai válaszok támogatásának lehetőségeit, tapasztalataim szerint, kirajzolódik előttünk egy láncolat, amelynek a végén új logisztikai megoldások jelennek meg. Az afganisztáni és iraki katonai műveletek után, a Krím-félsziget orosz annektálását tekinthetjük egy ilyen újabb folyamat kiindulópontjának, egy olyan „triggernek” amely új védelmi koncepciók létrehozását generálta a NATO részéről. Ekkor döntött a szövetség a keleti tagállamok megerősítéséről, előtérbe került a gyorsaság és reagálóképesség, illetve ezért hívták éltre a már fentiekben említett VJTF-et. Ennek lehetséges alkalmazása azonban, rendkívül magas készenléte miatt, a különböző logisztikai anyagokra, készletekre és szolgáltatásokra előre megkötött szerződéseket követelt meg (pl. vasúti szállításhoz, korábban példa nélkül, előre lebiztosított vasúti pályakapacitást) szintén magas készenléten, máskülönben a műveletek támogatása lehetetlenné vált volna. Tehát az ok – okozati összefüggés láncolat négy egymást követő eleme:

1. elem **új konfliktus keletkezik**, amire reagálva;
2. elem **új védelmi koncepciót alkot meg a NATO**, ami generálja az;
3. elem **új katonai képességek létrehozását**, amelyek pedig;
4. elem **új logisztikai támogatásra irányuló katonai igényeket szülnek**.

A NATO-t és tagállamait a 2000-es és 2010-es években a terrorizmus elleni harc kötötte le Irakban és Afganisztánban, ez időben a leginkább előtérbe került kérdések a (stratégiai szállítási) kapacitások, a hatékonyság növelése (beleértve a költséghatékonyságot is), ésszerűség, rugalmasság voltak. Ekkor csökkentették a NATO Parancsnoki Struktúra parancsnokságainak számát, ebben az időben dolgozták ki a „Smart Defence – Smart Logistics” alapelveit, illetve ezidőben kapott először rendkívüli hangsúlyt a többnemzeti megoldások kidolgozása, a képességhiányok, költségek és források iránti verseny csökkentése céljából. Elég, ha csak a stratégiai légi szállítási kapacitás növelésére létrehozott Strategic

Airlift Interim Solution (SALIS) vagy a Strategic Airlift Capability (SAC) képességekre gondolunk, amelyek mindkét esetben garantált hozzáférést (angolul: assured access) biztosítanak a kívánt szolgáltatáshoz előre meghatározott éves repülési óra elosztás alapján.

A VJTF koncepció a magas készenlétbe helyezett, évente rotáló nemzetek alakulatai számára az előre lebiztosított és csak szükség esetén aktiválható szerződések megalkotását kívánta meg ún. garantált hozzáférést biztosító vagy alvó szerződések formájában. Noha ez a szerződéstípus már az iraki, afganisztáni konfliktus idején is létezett – pont a gyakran megbízhatatlan BNT keretében nyújtott logisztikai támogatás pótlására, mintegy kiegészítésként, biztos, ami biztos alapon – a 2014 után tervezett műveletekhez már alapvető feltétellel bírtak a siker elérése érdekében, amelyek hiányában egy valós VJTF aktiválással járó tevékenység során a késedelem a csapatok átcsoportosításában és ellátásában elkerülhetetlen lett volna.

A 2022-es ukrajnai események hatására a keleti tagállamok megerősítése még nagyobb hangsúlyt kapott és a még élesebben kirajzolódó keletről várható fenyegetés a már megkezdett NATO és EU-s tevékenységeket (pl.: Deterrence and Defence of the Euro-Atlantic Area - DDA, Permanent Structured Cooperation - PESCO) is nagyobb fordulatszámra kapcsolta (pl.: NATO New Force Model – a NATO új haderőmodellje).

Ha viszont valóban az új koncepcióknak megfelelő szövetséges haderővel és telepítési határidőkkel számolunk, egyértelmű, hogy a korábban létrehozott logisztikai megoldások nem lesznek elégségesek és a kelet-európai tagállamok, mint befogadó nemzetek, logisztikai képességei és kapacitásai, valamint a logisztikai folyamatok időtartama az igény jelentkezésétől annak kielégítéséig kritikus jelentőséggel fognak bírni. Ez viszont az egész BNT koncepció és tervezési folyamat újragondolását követeli meg.

Extrém magas elvárások a befogadó nemzetektől a támogatások terén

A keleti irányból beazonosított fenyegetés ellen történő felkészülés igazából már 2014 óta folyamatosan zajlik. Ennek jegyében történt a NATO Parancsnoki Struktúrájának kibővítése is egy újabb hadműveleti szintű parancsnoksággal (Joint Force Command Norfolk) 2021-ben az Atlanti-óceánon történő átkelések biztosítására, de a csapatmozgások támogatására és a mögöttes területek támogatási folyamatainak tervezésére és szervezésére a németországi Ulmban 2019-ben felállított Joint Support and Enabling Command (JSEC) is ezen erőfeszítések részeként értelmezhető. Ezen túl a NATO és EU több területen is kialakított együttműködést, ami például a közlekedési infrastruktúra fejlesztését (pl.: PESCO) vagy éppen a katonai mozgások és szállítások adminisztrációs akadályainak lebontását célozzák (pl.: elektronikus NATO vámokmány kidolgozása a European Defence Agency – EDA – által). Habár mindezekre szükség is van, és az említett programok hozzájárulnak a nyugati és déli NATO tagállamokból érkező csapatok szabad mozgásához és hatékonyabb ellátásához, azért a klasszikus logisztikai támogatási feladatok zöme így is a befogadó nemzetekre fog hárulni. A fentebb említett NATO új haderőmodell utolsó, 500 000 főt számláló lépcsője természetesen a már eleve a keleti NATO országok haderejében szolgáló állományt is

magában foglalja, de többezres, akár tízezres kontingensek mozgásának biztosítása, elhelyezése, hadtápanyagokkal történő ellátása, valamint egyéb tábori szolgáltatásokkal történő támogatása így is nagy kihívást fog jelenteni. Különösen annak fényében, hogy 1990-től kezdve gyakorlatilag az összes európai állam katonai képességeinek és fegyveres erejének létszámát jelentősen leépítette. Vagyis újra létre kell hozni a korábban létező logisztikai képességeket és kapacitásokat kell növelni annak érdekében, hogy a küldő nemzetek csapait fogadni, ellátni és eredményesen alkalmazni lehessen. A potenciális befogadó nemzetek ugyan talán különböző gazdasági erővel bírnak azonban az előbb említett okokból kifolyólag hasonló nehézségekkel néznek szembe. A NATO sem tervezett 1990 óta ilyen volumenű műveleteket Európában és a BNT végrehajtására kidolgozott doktrína sem ilyen komplex helyzetekre lett létrehozva. Tehát olyan kihívással állunk szemben, amikor egy esetleges konfliktus során a NATO történetében eddig nem tapasztalt nagyságú kontingensek nyugati és déli irányból keletre történő átcsoportosítása történne, számos nemzet bevonásával, több földrajzi régió érintésével és igénybevételével, olyan országokba, amelyek gazdaságilag alacsonyabb szinten állnak, közlekedési és elhelyezési infrastruktúrájuk a nyugatinál kevésbé fejlett és sok esetben, történelmi okokból, az energiahordozók terén évtizedekig orosz forrásoktól függték vagy bizonyos fokig függnék a mai napig.

Új műveleti tervek, új NATO BNT koncepció

Azt hiszem az említettek közül világossá válik, hogy az egyes nemzetektől nem várható el, hogy a felmerülő kihívásokkal egyedül nézzenek szembe és ez semmilyen szinten nem szolgálná a NATO és a küldő nemzetek érdekeit sem. A képesség- és kapacitásbeli problémák megoldása hosszú időt venne igénybe, a megfelelő minőségű szolgáltatások viszont még így sem lennének garantálhatók minden esetben, de a küldő nemzetek forrásokért történő versenye a költségeket is jelentősen megnövelné.

A NATO és a logisztikai támogatással foglalkozó parancsnokságai, valamint ügynökségei a fentieket figyelembe véve új koncepciók kidolgozásába kezdtek.

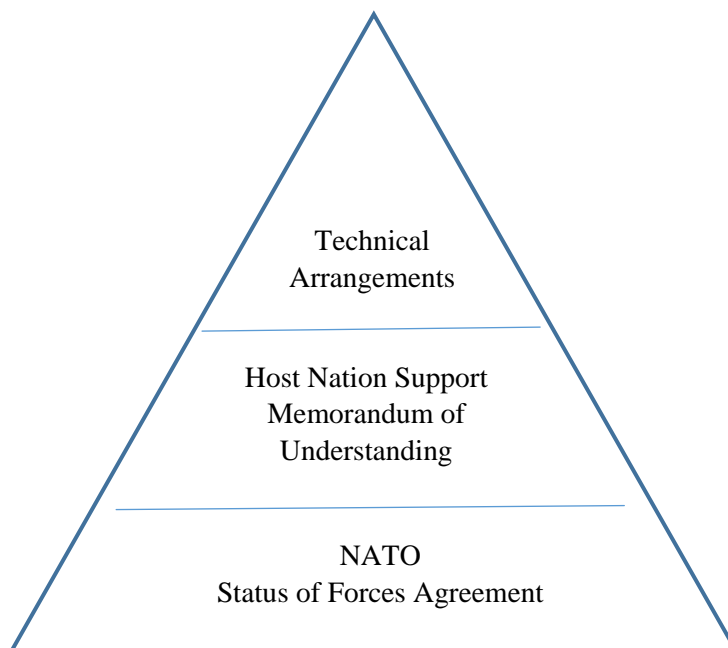
Először is a NATO Parancsnoki Struktúrában alkalmazott műveleti tervek fajtái változtak meg. Az új tervezési folyamat szerint, a SACEUR által kidolgozott hadászati terv alapján, területi alapon dolgozzák ki a hadműveleti terveket, amelyeket az összhaderőnemi hadműveleti parancsnokságok Regionális Tervekre bontanak le.⁴ Ezekon belül készülnek el az egyes nemzetek védelmi tervei.

Mivel a BNT elsődleges szereppel bír a küldő nemzetek részére logisztikai szolgáltatások nyújtása terén, így jelentősége rendkívül nagy. A Supreme Headquarters Allied Powers Europe (SHAPE) az újonnan megalkotott tervezési koncepciók figyelembe vételével kezdte meg a kollektív védelemi erőfeszítések során alkalmazandó új BNT koncepció kidolgozását. A jelenlegi koncepció pedig alapvetően fog megváltozni. (A NATO BNT architektúra

---

⁴ Szenes 2022.

alapvető elemei: TA, MOU, NATO SOFA).⁵

2. ábra

A NATO BNT architektúrája

(forrás: Marginean, Valentin 2022. Host Nation Support New Framework Changing Role of the HN. Előadás.)

A most alkalmazott NATO BNT eljárás alapja - és ez a jövőben is így marad - a NATO SOFA. Jogilag erre épülhet egy átfogó, „ernyő” BNT egyetértési megállapodás (Host Nation Support Memorandum of Understanding, HNS MOU), amelyet a SHAPE bilaterálisan a befogadó nemzetekkel köt, és ehhez a küldő nemzetek csatlakozhatnak. Az MOU ernyője alatt különböző feladatokkal vagy missziókkal kapcsolatban (pl.: VJTF kapcsán) a fenti gyakorlat alkalmazandó technikai megállapodás megkötésére (Technical Arrangements, TA) a befogadó nemzetekkel, amelyhez a küldő nemzetek kívánságuk szerint csatlakozhatnak. A TA az alapja a részletes Szükségleti Jegyzéknek (Statement of Requirement – SOR), amelynek megfelelően majd a BNT megvalósul.

Az újonnan megalkotandó NATO BNT eljárásban az MOU kiegészítésre kerül a műveletek és gyakorlatok speciális jellemzőiből következő sajátosságokkal, továbbá, ez a dokumentum határozza meg a folyamatot és elveket a Regionális Tervek és a haderőnemek

⁵ Technical Arrangements (TA): A technikai megállapodás a BNT elveit határozza meg, amely támogatást a befogadó nemzet a küldő nemzet telepített vagy áthaladó erői, illetve annak elemei számára nyújt.

Host Nation Support Memorandum of Understanding (HNS MOU): Az egyetértési megállapodás a befogadó és küldő külföldi nemzet feladat és hatáskörrel rendelkező szervei között kötött, a BNT nyújtásának általános feltételeit, általános műveleti, logisztikai, pénzügyi és jogi kereteket, illetve a költségtérítés alapelveit tartalmazza. Létrehozható két (kétoldalú) vagy több (multilaterális) fél között is.

NATO Status Of Forces Agreement (NATO SOFA): A NATO SOFA-megállapodás részletes rendelkezéseket tartalmaz az egymás területén tartózkodó fegyveres erők és tagjai, részben azok családtagjai jogállására vonatkozóan. Főbb szabályozási területei idegenrendészeti, büntető- és polgári jogi hatósággal, kárrendezéssel kapcsolatosak, valamint vám-, adó- és illetékkérdésekre terjednek ki.

terveit támogató TA-k létrehozásához. Az új MOU már figyelembe veszi a NATO új haderómodellje elgondolásból keletkező speciális igényeket. De az is fontos, hogy a kollektív védelmi tevékenységek támogatására a BNT igények tervezése során elegendő az egyetértési megállapodást bizonyos időközönként, periodikusan áttekinteni és aktualizálni.

Haderőfejlesztés, képességfejlesztés a Magyar Honvédségben

A NATO Stratégiai Koncepció és a NATO új haderómodellje a nemzetek haderőitől is megköveteli bizonyos képességek fejlesztését, egyrészt a kollektív védelemhez történő hozzájárulásként, másrészt a NY-K-i irányú csapatmozgások elősegítése és a beérkező szövetséges erők fogadása és állomásoztatása érdekében. A kelet-európai országokat és haderejüket az új koncepciók támogatásán túl az energia- és migránsválság okozta problémák is komoly kihívások elé állítják. Egyrészt, azonosítani kell az oroszról eltérő energiaforrásokat, másrészt a meglévő anyagi- és személyi forrásokat a különböző nemzeti, nemzetközi feladatok és kötelezettség vállalások között úgy kell megosztani, hogy lehetőleg az így rendelkezésre bocsátott eszközök, képességek és kapacitások megfelelő felhasználásával ezek elegendőnek bizonyuljanak, ne keletkezzen késedelem vagy elégtelen teljesítmény. Mindehhez persze óhatatlanul is szükséges a meglévő katonai vezetési és a logisztikai struktúra átgondolása is. A jelenkor kihívásaira válaszul Magyarország kiadta az új Nemzeti Biztonsági és Nemzeti Katonai Stratégiáját és folyik a jogrend olyan irányú átalakítása, amely lehetőséget biztosít, hogy a gyors környezeti változásokra a relevancia sebességével lehessen reagálni a közeljövőben. A regionális együttműködés jelentősége megnőtt, ezt a Magyar Honvédség (MH) igyekszik kiemelten kezelni. A védelmi ipar fejlesztése feltételrendszerének kialakítása együtt halad az MH fejlesztésével. Elmondható, hogy ebben a kérdésben egymásra ható, összehangolt tevékenység jelenik meg a Honvédelmi Minisztérium (HM) szervezésében, a kormány irányításával és támogatásával. Mindezek előtt pedig már 2018-tól megindult az önkéntes tartalékos rendszer fejlesztése, amelyhez kapcsolódóan kitűzött cél, hogy 2030-ra egy ütőképes tartalékos haderő és területvédelmi rendszer kerüljön kialakításra.⁶

A személyi állományt és a katonai szervezetek számát érintően parancsnoki elvárásként jelent meg a harcoló katonák létszámának növelése és a kiszolgálók létszámának csökkentése. Ennek megfelelően több kiszolgáló képesség racionalizálásra, összevonásra került, illetve a stratégiai és hadműveleti szintek tekintetében szétválasztásra került a gazdálkodás és a logisztikai támogatási rendszer.

A NATO keleti szárnyának megerősítésében természetesen az MH is részt vesz, hiszen kijelölt erőinek vezetésével megalakult a magyar vezetésű enhanced Vigilance Activity (eVA HUN) Zászlóalj-harccsoport, amely olasz, horvát és török katonákat, alegységeket is magában foglal. A kötelék állomásoztatása hazánkban 2022 júliusa óta folyamatos, de a többnemzeti alakulat bővítésével is számolni lehet.⁷ Ez a tény, valamint az észak- és délkeleti régiókba

⁶ Baráth István vezérőrnagy (korábbi MH TTP parancsnok) 2022. Előadás.

⁷ Baráth 2022.

irányuló katonai mozgások, a Magyarországon keresztül megvalósuló átvonulások biztosítása azt jelenti, hogy a hazai polgári infrastruktúra, az ország egyes képességei és az MH kijelölt erői – folyamatos jelleggel – jelentős és egyre növekvő nemzeti támogatást kell, hogy biztosítsanak a szövetséges erőknek.

Annak érdekében, hogy az MH meg tudjon felelni a rá váró feladatoknak, a korábban említett szervezeti és strukturális átalakítások mellett, meghatározásra kerültek a logisztika fejlesztési irányai is. Ezek felölelik a katonai logisztikai infrastruktúra fejlesztését és modernizálását (pl. raktárak a logisztika különböző szintjein, laktanyák felújítása), szállító, ellátó és üzemanyaggal kapcsolatos képességek fejlesztését, de a folyamatok és logisztikai tevékenységek minél nagyobb digitalizálását is. Ahhoz, hogy az MH választ tudjon adni a kihívásokra nem csupán katonai erőfeszítések kellene, de ún. összkormányzati gondolkodás szükséges. A koncepciók és tevékenységek tervezésébe és kivitelezésébe be kell vonni a kormányzati szerveket, önkormányzatokat, valamint a hadiipari beszállítókon kívül a piac és kereskedelmi szféra egyéb szereplőit is. Az Adaptive Hussars 2023 gyakorlat éppen ezt a szemléletet követte, és ennek keretében tesztelték a védelmi igazgatás működését is. Az MH is részt vesz a NATO keleti szárnyának megerősítését (DDA), illetve a hadszíntér előkészítését célzó tervek kidolgozásában és ezekkel kapcsolatosan munkálkodik a nemzeti katonai logisztikai infrastruktúra és haderő fejlesztésén és felkészítésén. Ezekhez számos kétoldalú vagy többnemzeti logisztikai képességépítésben is tevékenykedik, ideértve a már említett PESCO különböző projektjeit is.⁸ Mindezek az új vagy bővített képességek és kapacitások a hazánkba telepítendő, valamint az itt működő vagy áthaladó szövetséges csapatok részére nyújtandó BNT nyújtásához is hozzájárulnak.

Ha képességekről beszélünk, nem hagyhatjuk figyelmen kívül a digitalizáció jelentőségét sem, amit az MH is szem előtt tart. Azonban már működik egy informatikai rendszer, amely a küldő nemzetek igényeinek logisztikai kielégítését meggyorsítja és megkönnyíti. A BNT esetében megemlíthető a Norvégiában alkalmazott Host Nation Ordering and Billing System (HOBS), amely olyan jól működik, hogy a NATO Support and Procurement Agency Operational Logistics Support Partnership (NSPA OLSP) is fontolgatja egy hasonló rendszer létrehozását. A rendszer a 2018-ban megrendezett Trident Juncture 18 gyakorlat során került előtérbe. Ez egy NATO BNT szabályzón alapuló webalapú szoftver, amely nem kíván installációt, minden főbb internet böngészőn futtatható, de mobil eszközökről is kezelhető. A szolgáltatások és anyagok online katalógusból választhatók és igényelhetők, teljes átláthatóságot és a számlázási folyamat lekövethetőségét biztosítja egy nem minősített (unclassified) és információ védett informatikai rendszerben. A HOBS alapvetően a szükségleti jegyzék (SOR) összeállítását és az ezen keresztül történő anyag- és szolgáltatás igénylést egyszerűsíti le és gyorsítja meg. A korábban Excel táblázatokon kidolgozott igények helyett, most a küldő nemzet logisztikusa a rendszerre feltelepített elérhető szolgáltatásokat kiválasztva állítja össze a kezdeti szükségleti jegyzéket (*Initial Statement of Requirement*, röviden ISOR), amit a befogadó nemzet illetékes katonája átnéz, árajánlatot tesz és az így generált információ láthatóvá válik az igényt állító nemzet számára is. Neki lehetősége van az

---

⁸ Szabó Tibor ezredes 2023. Előadás.

ajánlott szolgáltatást és árat elfogadni, így generálva a végleges szükségleti jegyzőkönyvet (Final Statement or Requirement, röviden FSOR). A rendszert működtető befogadó nemzet összeköti a megrendelt szolgáltatással a szállítót és létrejöhet a szállítás, vagyis az igény kielégítése. Később a számlázás és a fizetések folyamata is lekövethető, amely végén a megrendelés lezárul.⁹

Különböző erőfeszítések a küldő- és fogadó nemzetek képességeinek és kapacitásainak növelésére

Az előzőek alapján, felmerül a kérdés, milyen egyéb hatékony eszközökkel és módszerekkel lehetne a befogadó nemzetekre háruló logisztikai támogatást érintő nyomást csökkenteni. Először is, fontos leszögezni, hogy a BNT nem kizárólagosan logisztikai funkció, de része egy összkormányzati megközelítésnek, amely új szintű felelősséget jelent a befogadó nemzetek esetében, ugyanakkor új lehetőségeket is nyit a többnemzeti megoldások létrehozására. A felelősség, erőforrások biztosítása, jogkör, együttműködés, koordináció, gazdaságosság, átláthatóság és költségtérítés, mint alapelvek, továbbra is kiemelt jelentőséggel bírnak a témában. Ezen elvek tervezési folyamatokba történő beültetése lehetővé teszi, egy szilárd alap megteremtését egy konstruktív BNT terv biztosításához. A BNT tervezése integrált része a logisztikai tervezésnek és felkészülésnek, megköveteli az együttműködést a befogadó nemzet, a küldő nemzet és a NATO részéről is. Ez nem csak azért szükséges, hogy kizárja a versenyt a forrásokért a műveleti területen, de azért is, hogy optimalizálja a logisztikai támogatást, amit a befogadó nemzet képes nyújtani az adott misszió sikerének érdekében. A koordináció a küldő nemzetek és a helyi hatóságok között, a tervezéstől a szolgáltatás nyújtásáig elengedhetetlen a műveleti hatékonyság növelése céljából. De ebbe a tevékenységbe be kell vonni a szükséges nemzetközi szervezeteket, kormányzati és nem-kormányzati szerveket, sőt sok esetben nem-NATO országokat is.

A NATO a BNT és az RSOM tervezésének és végrehajtásának elősegítése céljából dolgozta ki 2014-ben a NATO Force Integration Unit koncepciót és felállította ezeket a többnemzeti szervezeteket végig a szövetség keleti szárnyának államaiban. Ezeknek az alakulatoknak nagy szerepük van a viszonylag új keleti tagállamok szövetségbe történő integrálásába a közös gyakorlatokon keresztül. Ez viszont önmagában nem elegendő az adott nemzet képesség vagy szolgáltatás kapacitás növeléséhez.

A nemzetek logisztikai képességekben megmutatkozó hiányosságait többféle képpen is lehet csökkenteni. A már korábban említett PESCO és több más EU által indított projekten kívül a NATO Security Investment Programme (NSIP) is lehetőséget ad a tagállamoknak olyan infrastruktúra javítására, fejlesztésre vagy bővítésére, amely később a NATO védelmi célokkal kapcsolatos feladatokra is használatba vételre kerül. Pontosan az utóbbi programnak köszönhető, hogy a Baltic Air Policing misszió hatékonyan működhet, amelynek eredményeként képes több katonai reptér (pl.: Siauliai Litvániában vagy Amari Észtországban) a külföldi erőket fogadni és az ellátást biztosítani. Az Amerikai Egysült

---

⁹ Wilhelmsen 2024. HOBBS Host Nation Support Ordering & Billing System.

Államok (USA) is sok pénzt fordít – bilaterális alapon - a szövetségeseinek támogatására, pl. a Foreign Military Sales megállapodás eszközein keresztül vagy például a „European Rassurance Initiative” (ERI) kezdeményezés keretében.¹⁰ Az ERI büdzsé először 2015-ben került jóváhagyásra 1 milliárd USD értékben az orosz agresszió elleni válaszként. Az USA alapvetően öt területbe investált pénzt, főként a balti államok területén és Lengyelországban:

- h.) jelenlét (pl.: az amerikai alakulatok rotálására);
- i.) kiképzés és gyakorlatok;
- j.) infrastruktúra (főként repterek, bázisok és gyakorlóterek felújítására és bővítésére, amelyek így alkalmassá váltak a hazai és az amerikai erők általi használatra, logisztikai anyagok fogadására is);
- k.) előre pozicionált felszerelés (az ún. Army Prepositioned Stock);
- l.) partneri kapacitás kiépítése.

Mind az öt kategória befolyással bírt a BNT képességekre, de főként az infrastruktúra bővítése. Ezek a beruházások és fejlesztések az akkoriban kidolgozott VJTF koncepció támogatását is szolgálták, valamint a kicsivel később a Baltikumban és Lengyelországban indult többnemzeti enhanced Forward Presence (eFP) misszió műveleteit is. Természetesen az USA mellett, több más nemzet is belekezdett hasonló infrastrukturális projektekbe, például Németország Litvániában egy állandó logisztikai és támogató bázis, illetve lőszer raktárbázis építtetésébe, az NSPA közreműködésével.¹¹

Ezeknek a fejlesztéseknek és beruházásoknak nagy részét az USA és más nemzetek a beszállítók közreműködésével érték el. Vagyis figyelembe kell venni, hogy a nemzetek képességbeli hiányait a beszállítók a szerződéseiken keresztül jelentős mértékben képesek kiegészíteni. Amennyiben viszont több nemzet részéről és ismétlődően jelentkező igényekről beszélünk, különösen, ha ezek magas költségekkel járnak, érdemes megvizsgálni többnemzeti megoldások létrehozásának lehetőségét is.¹² A NATO nagy hangsúlyt fektet az új típusú Regionális Tervekre, sőt a SHAPE BNT koncepciója is alapvető figyelmet fordít ezekre, ezért az akár több nemzet területét is lefedő BNT keretében nyújtandó logisztikai megoldások létrehozása logikusnak tűnik. Az ilyen típusú igények összegyűjtésének, a nemzetek közötti konszenzus építésének, valamint a szinergiák kialakításának legjobb platformja egy már működő többnemzeti partnerség és/vagy a NATO vagy EU olyan logisztikai támogatással foglalkozó ügynöksége, amely a szükséges tapasztalatokkal és nemzetközi kapcsolatokkal is rendelkezik mind a nemzetek, mind a NATO/EU felé. Ha eddig már eljutott a szövetség, a következő lépés természetesen a BNT képesség- és kapacitás hiányainak felmérése, illetve az igények összegyűjtése a potenciális küldő- és fogadó nemzetektől. Ebben nagy szerepe van a 2019-ben létrehozott JSEC-nek is. A mögöttes területen végrehajtandó csapatmozgások, utánszállítások folyamatainak tervezéséhez és szervezéséhez, valamint a tagállamok közötti

¹⁰ Cancian 2016.

¹¹ Luker 2019.

¹² Vauver 2020.

koordinációhoz (a műveletek és logisztikai támogatási folyamatok biztosításához), illetve ezek hatékonyságának növeléséhez ez a parancsnokság ugyan rendkívül fontos, de a feltárt problémák és kapacitáshiányok megoldásához nem elégséges.

Ezért a nemzetek jelentős számban fordultak az EDA vagy az NSPA szakembereihez, illetve a már meglévő partnerségekhez az igényeikkel. Megjegyzendő, hogy az Európai Tanács a katonai mobilitással kapcsolatos kockázat elemzése részeként, potenciális kockázatcsökkentési megoldásként javasolja ugyanezt, még hozzá az elégtelen üzemanyag ellátás kapcsán, a következő lépések végrehajtásával: további kereskedelmi megoldások azonosítása; az EDA, az NSPA és a Central Europe Pipeline System (CEPS) képességeinek integrálása; a katonai szállítási hálózattal közös elhelyezkedésű üzemanyag ellátási lánc infrastruktúra hálózat kifejlesztése; valamint üzemanyag ellátó vállalatokkal előre létrehozott szerződések alkalmazása mellett.¹³ Ugyanis a nem kielégítő hajtóanyag kapacitás és/vagy szállító és elosztó képesség az összpontosítási körletben (Staging Area) és a rendező területen (*Marshalling Area*) a csapatok átcsoportosítási idejének elhúzóását eredményezheti.

Az EU fenti javaslati hasznosak, de nem biztos, hogy elvezetnek a problémák zökkenőmentes megoldásához. Lássuk például, a CEPS képességeinek integrálását. A rendszernek két vasúti és 16 közúti csatlakozása van és a hidegháborús NATO igényeket figyelembe véve, véget is ér Németországban. Innen a szövetség kelet-európai szárnya még hatalmas távolságra van, jelenleg vasúti vagy közúti szállítással lehetne megpróbálni az igények kielégítését, ami ilyen távolságból egyrészt hatalmas szállítókapacitást igényel (ami például a vasút esetében sem biztos, hogy rendelkezésre áll), másrészt az ellátási lánc is könnyen sebezhető. Habár a CEPS keleti irányú hosszabbítása, mint üzemanyag ellátási lehetőség, újra és újra felmerül, eddig nem készültek erre vonatkozó infrastrukturális tervek.

Egy másik említett opció, az üzemanyag ellátó vállalatokkal előre létrehozott szerződések alkalmazása is figyelemreméltó javaslat, de nem feltétlenül elegendő a 200 000 vagy 500 000 fős teljes NATO erő ellátásához. Először is azért, mert ez a beszállítótól is hatalmas közúti és/vagy vasúti szállító kapacitást igényel, másrészt pedig a hatalmas mennyiségű kőolajkészletet (ha mondjuk a finomítás már korábban végrehajtásra került is) tárolni kell. Ez pedig, ha a készletek lépcsőzését is figyelembe vesszük, hatalmas infrastrukturális beruházásokat jelent. Ebben az esetben pedig ismételt felmerül a 2014 óta már többször is előjött kérdés: megéri-e a tranzit- és befogadó nemzeteknek hatalmas összegekből felépíteni egy rendszert, amely egy esetleges konfliktus vagy háború esetén kerülhet majd alkalmazásra? Hiszen békeidőben most is működik a lakosság és a haderő ellátása. Külön kedvezőtlen hír, hogy az EU már nem kíván fosszilis energiahordozók infrastrukturális fejlesztésével kapcsolatos projektet támogatni. Az európai zöld átállás jegyében meghirdetett 166 új projekt villamosenergia-, tengeri és intelligens energiahálózatokkal, valamint hidrogénnel és elektrolízátorokkal kapcsolatos projekteket

---

¹³ General Secretariat of the Council 2023. Annexes to Military Requirements for Military Mobility within and beyond the EU. Brüsszel.

hajlandó főként dotálni.¹⁴ Az pedig a vállalatok és beszállítók szempontjából érthető, ha nem szeretnék olyan energiahordozó továbbítását, tárolását és elosztását végző rendkívül költséges infrastruktúra rendszerbe befektetni, amelynek használatáról a zöld átállás jegyében akár már a közeljövőben fokozatosan le kellene mondani.

Új NATO koncepció a BNT beszállítókon keresztül történő támogatására

Az EDA, de főként az NSPA képességeinek integrálása a logisztikai támogatás rendszerébe már korábban is megtörtént nagyon sok többnemzeti művelet vagy gyakorlat során Európában. Ennek egyik oka, az hogy az NSPA funkciója szerint, a több országból érkező igényeket képes konszolidálni, konszenzust építeni a nemzetek között a szükségletek megfogalmazásában, majd pedig, egyedüli szereplőként, több nemzetet képviselve fellépni a piacra az igényekkel. Mivel ebben az esetben csupán egyetlen szereplő jelenik meg a piacon, elkerülhető az egyébként a keresletnövekedésből fakadó árfelhajtó hatás. Mindezt jól példázza az NSPA üzemanyaggal kapcsolatos tevékenysége a koszovói műveletek (Kosovo Force, KFOR) támogatása során. Az alábbi táblázatban, a nemzetek által külön-külön a reptéri szolgáltatóval kötött szerződés árai (harmadik oszlop – Airport price), majd pedig az NSPA által a nemzetek megbízásából a reptéri szolgáltatóval kötött szerződés, nemzetenkénti fogyasztás alapján kikalkulált díjai (negyedik oszlop – NSPA price) láthatók. Az ötödik oszlop (Savings) világosan megmutatja mennyi megtakarítást értek el a misszióban részt vevő államok azzal, hogy az ügynökséget megbízva, az új szerződésen keresztül kapták az igényelt hajtóanyagokat és szolgáltatásokat.

1. táblázat

Üzemanyagár megtakarítások a KFOR-ban 2015 január és augusztus között

(forrás: Szabó József: Update on fuel support. 13th OLSP Committee Meeting. Előadás. Balatonakarattyá, 2015. október 15.)

Nations	Total Consumption (Ltrs)	Airport price (EUR)	NSPA price (EUR)	Savings Jan-Aug 2015 (EUR)
DEU	1.899.623, -	1.291.743,64	1.006800,19	284.943,45
ITA	1.767.231, -	1.201.717,80	936.632,43	265.085,37
GRC	5.571, -	3.788,28	2.952,63	835,65
DNK	54.602, -	37.129,36	28.939,06	8.189,76
HUN	44.208, -	30.061,44	23.430,24	6.631,20
AUT	433.135, -	294.531,80	229.561,55	64.970,25
TUR	28.913, -	19.660,84	15.323,89	4.336,95

¹⁴ Európai Bizottság 2023. A Bizottság 166 határokon átnyúló energiaprojektet javasol uniós támogatásra az európai zöld megállapodás megvalósításának elősegítése érdekében. Sajtóközlemény. Brüsszel.

Miután az NSPA a potenciális befogadó-, küldő- és tranzitnemzetek fókuszába került ismét, az ügynökség új BNT képesség bővítést célzó többnemzeti megoldás kidolgozását javasolta (*Host Nation Support-Augmentation*, röviden: HNS-A). Ehhez először a nemzetek képesség és/vagy kapacitáshiányait igyekezett kideríteni, illetve azokat a területeket, ahol konszenzus alakítható ki új logisztikai megoldások kidolgozására.

Ennek érdekében, az NSPA OLSP kérdőívet küldött ki a partnerségben résztvevő tagországoknak, amelyek létrehozandó új képességekként a következőket jelölték meg a legnagyobb arányban (vagyis a nemzetek választásának arányát figyelembe vették adott típusú képességekkel kapcsolatban és 50% körüli vagy afölötti szavazattól tekintettek egy adott igényt közös érdeklődésre számot tartónak):

- a.) telepíthető infrastruktúra;
- b.) konvoj támogató központ;
- c.) orvosi ellátás és kapcsolódó szolgáltatások a küldő nemzetek számára a befogadó nemzetek területén;
- d.) erők védelme (*Force Protection*) szolgáltatások és anyagok (nem halálos, pl.: CCTV kamera rendszer);
- e.) ideiglenes raktározási képesség a küldő nemzetek átcsoportosított erői részére;
- f.) kiegészítő tábori szolgáltatások, (valamint néhány egyéb, de szintén többnemzeti képesség létrehozására érkezett javaslat).

A kérdőív válaszainak beérkezését követően az NSPA OLSP 2023 áprilisában egy HNS-A workshop-ot rendezett, amelyen a nemzetek azt is kifejezték, hogy a logisztika bizonyos területein jelenleg hiányzó állandó (*standing*) képességek gátolhatják az ügynökséget abban, hogy megfeleljenek a műveletek által diktált határidőknek. Ennek ellenére, mivel a partnerségi iroda rendelkezik a szükséges szaktudással és tapasztalattal a korábbi műveletekből (pl.: KFOR, *International Security Assistance Force/Resolute Support Mission*), ez segíthet abban, hogy új, BNT kiegészítésére szolgáló szerződéseken keresztül megvalósuló szolgáltatásokat hozzon létre. Fontos javaslat volt az is a nemzetek részéről, hogy ezeket az új képességeket regionális, többnemzeti csoportosításban valósítsák meg hogy csökkentsék a BNT képesség- vagy kapacitáshiányait. Vagyis, több nemzet azonos földrajzi régióban közösen léphetne fel az NSPA felé olyan azonos igényekkel, amelyek speciálisan jellemzőek az adott földrajzi területre. A többnemzeti megközelítés egyrészt maximalizálhatja a gazdaságosságot, másrészt lehetőséget ad a tagországoknak, hogy a költségeket és adminisztratív terheket is megosszák, amelyek az új szerződésen keresztül megvalósuló képesség létrehozásával kapcsolatosak. Mivel azonban sokféle igény is szóba jöhet, és az ügynökségnek véges a tervezői szakembergárdája és kapacitása, mindenképpen szükséges lesz egy prioritizálás a felmerülő igények között. Viszont a követelmények precízebb megfogalmazásához a nemzetek BNT szakembereinek elsősorban is szükséges lenne a Regionális Tervek részleteinek pontosabb ismerete, ami szorosabb együttműködést igényel a

NATO parancsnokságok, az ügynökség és a nemzetek között.¹⁵

Következő lépésként, az NSPA OLSP a partnerség tagországai szakembereinek és a piac képviselőinek bevonásával egy ún. Industry Day-t (ID) szervezett, annak céljából, hogy felmérjék a piaci szereplők elérhető képességeit, kapacitásait, szándékait a műveletek támogatására szerződéseken keresztül, illetve új, többnemzeti megoldások létrehozására, továbbá kideríteni milyen korlátai vannak egy ilyen együttműködésnek és hogyan lehet ezt a kooperációt előmozdítani. (A kapacitások, képességek és támogatási szándék kapcsán némileg árulkodó, hogy 300 cég kapott egy kérdéssort, amely többek között tartalmazta, hogy támogatnák-e a nemzetek fentebb említett igényeit és részt vennének-e az ID során tartandó megbeszélésen, de csupán 32 cég jelezte részvételét, amiből pedig végül csak 16-ot választott ki az ügynökség, mint potenciális beszállítót.)¹⁶

A megrendezett ID több tanulsággal is szolgált. A lízingelhető, telepíthető infrastruktúra (alapvetően táborok) moduláris kialakítását a piac képviselői nem javasolták a nemzeteknek, mivel az nem eléggé költséghatékony megoldás. Ebben az esetben ugyanis néhány létesítmény vagy eszköz akaratlanul is „duplikálásra” kerül (pl.: több kisebb generátor, több szennyvíz kezelésre szolgáló megoldás, több mosoda). Ez a megközelítés kihasználatlan kapacitás felesleget hoz létre, aminek a lízingje és fenntartása ráadásul több pénzbe is kerül. Ezért a potenciális beszállítók képviselői inkább ún. bővíthető megoldások létrehozását javasolták (pl.: szolgáltatások meghatározása minimum és maximum volumenekre, például olyan étkezde létrehozása, amelynek kapacitása bővíthető vagy csökkenthető, hogy megfeleljen az éppen aktuális étkezési létszámoknak).

A már telepíthető tábori képességekkel rendelkező cégek képesek a szolgáltatásaikat 45 – 90 nap közötti határidővel megkezdeni, de ehhez hozzá kell még számítani a szerződéses képesség létrehozására szánt időt, ami jóval megnyújtja ezt az időintervallumot. Azonban a nagyobb volumenű igények esetén (pl. egy ún. „surge” során jelentkező követelmények) vagy, ha további eszközbeszerzés is szükséges, a szolgáltatások nyújtásának megkezdéséig tartó átfutási idő (*lead-time*), beleértve a mobilizációt is, akár 12 hónapra is kitolódhat. A reagálódó lecsökkentése érdekében mindenképpen szükséges lenne a képességeket előre lebiztosított (*pre-arranged*) szerződéseken keresztül létrehozni. Célszerű lenne a hosszú távon megalkotandó szerződésekhez készületi klauzulával életre hívható (alvó) szerződés elemet is beépíteni, aminek aktiválásakor – mivel az már előre létrehozott képességet tartalmaz - a reagálódó szintén csökkenthető egy vészhelyzeti forgatókönyv vagy a magas készenlétben lévő alakulatok támogatása esetén.¹⁷

Az is kiderült, hogy a piacon elérhetők olyan beszállítók, akik képesek egy szerződés alatt több konvoj támogató központ létrehozására és működtetésére. (Átlagosan hat konvoj támogató központot tudnak ezek a vállalatok egyedül, egyidőben felépíteni és működtetni a

¹⁵ NSPA OLSP 2023. NSPA-OLSP Host Nation Support Augmentation Initiative Combined Report 01 – Status of the First HNS Workshop and the First HNS Industry Day. Capellen, Luxemburg. 2023. szeptember 19.

¹⁶ Uo. 7.

¹⁷ NSPA OLSP 2023. NSPA-OLSP Host Nation Support Augmentation Initiative Combined Report 01 – Status of the First HNS Workshop and the First HNS Industry Day. Capellen, Luxemburg. 2023. szeptember 19.

már meglévő kapacitásaikkal.) Ez az „egy-beszállító” modell, ennek a több helyszínen működő, relatíve kicsi, de jól variálható létesítménynek csökkentheti a képesség fenntartásával és menedzselésével kapcsolatos költségeit. Ugyanakkor, a fenti megoldás a Regionális Tervekben szereplő földrajzi távolságok és az üzemeltetendő objektumok további száma miatt önmagában nem biztos, hogy elegendő az igények kielégítésére. Ezt viszont egy tapasztalt szerződés integráló szervezet, mint az NSPA, több beszállító egyidejű alkalmazásával, akár speciális szerződéses megoldásokon keresztül, képes menedzselni.¹⁸ Az említett vállalatok hajlandók növelni a kapacitásaikat, úgy ahogyan a megrendelő kívánja, viszont ennek előfeltétele, hogy előzetes egyeztetések és megállapodások történjenek a cégekkel. Általában elmondható az is, hogy a beszállítók képesek a nemzetek közös igényei szerint meghatározott telepíthető infrastruktúra javításáról, karbantartásáról is gondoskodni (pl.: sátrak, lakó- és iroda konténerek, fűtés, hűtés, generátorok, víztisztító- és szennyvízkezelő rendszer, elektronikus biztonsági rendszerek, anyagmozgató eszközök, járműmosó- és mentesítő állomás).

Azonban a fogadó- vagy küldő nemzetek különböző speciális elektronikai felszereléséhez (például híradó berendezések) szükséges technikai támogatás nyújtásával kapcsolatban már más a helyzet. Mivel ezeket a készülékeket más és más gyártók készítették, speciális kiképzés és a hozzávaló javító-, mérő- és egyéb eszközök is szükségeltetnének a beszállítók munkatársainak felkészítéséhez, annak érdekében, hogy később az előírt javításokat és karbantartást végre tudják hajtani. Ezért, amennyiben eme feladatokat a többnemzeti megközelítés alapján szeretnénk szerződéseken alapuló szolgáltatásokon keresztül végeztetni, akkor a műszaki követelmény elkészítése során a nemzeteknek a vonatkozó információkat szolgáltatniuk kellene, hogy azok is bekerülhessenek a szerződésbe.

A NATO Regionális Terveket követve, a regionális alapú, többnemzeti megközelítés alkalmazása az új képességek létrehozása során (egy már létező partnerség jogi égisze alatt), lehetővé tenné az igények konszolidálását, ami a nemzetek közötti versenyt is redukálná a piaci szolgáltatások megszerzéséért, növelné a piaci szereplők reagálóképességét és készenlétét, valamint a projekt-, illetve beszerzési költségeket is csökkentené (pl.: egy felszerelés gyártási- és beszerzési költségeit tekintve). A kereskedelmi képességeken keresztül megvalósuló támogatási potenciál minél hatékonyabb integrációja érdekében pedig a piaci szereplők kiképzésbe és gyakorlatokba történő bevonása is szükséges, amivel egyébként a vállalatok is egyetértenek.¹⁹ Ez a gyakorlat elősegítené a cégek részéről a katonai igények megértését és fenntartaná érdeklődésüket az állandó és garantált hozzáférést biztosító vagy a készenléti szerződések létrehozására is. Ugyanakkor azt is lehetővé tenné, hogy a nemzetek megismerjék, megértsék a cégek vám- és határátlépési eljárások kapcsán tapasztalt

¹⁸ Speciális szerződéses megoldás lehet például egy több szerződéstípus kombinációjából, akár több beszállító részvételével létrehozott képesség csomag, amely különböző képesség modulokkal rendelkezik, és amik közül a kívánt darab, a szükséges időintervallumra igény szerint használatba vehető. Hiszen nem valószínű, hogy az összes kompetens beszállító rendelkezésre álló képességei, vagy ezek bizonyos elemei, minden földrajzi helyen vagy régióban folyamatosan és egyszerre lesznek igénybe véve.

¹⁹ NSPA OLSP 2023. NSPA-OLSP Host Nation Support Augmentation Initiative Combined Report 01 – Status of the First HNS Workshop and the First HNS Industry Day. Capellen, Luxemburg. 2023. szeptember 19.

nehézségeit, valamint ezek megoldásában segítségükre legyenek.²⁰

Összegzés

Talán a fentiekből is kitűnik, hogy az új NATO védelmi koncepciók által generált logisztikai igények kielégítésében oroszánrész jut a befogadó nemzeteknek, akik pedig hatalmas kihívásokkal néznek szembe. Mindezzel természetesen a NATO vezető szervei is tisztában vannak. Ezért érvel azzal például a NATO Military Committee, hogy a megfelelő mennyiségű és minőségű BNT kialakításához nem elegendő a nemzetek fölösleges kapacitásaira támaszkodni. Továbbá, ez az oka, hogy a szövetség a stratégiai parancsnokságainak azt az utasítást adta, hogy új partnerségeket és képességeket építsenek ki a kereskedelmi vállalatokkal, beszállítókkal, összekapcsolva azok logisztikai rendszerét a katonai logisztikai rendszerrel, továbbá meg kell akadályozni, hogy a nemzetek ugyan azokért a kereskedelmi kapacitásokért versenyezzenek, felhajtva a szükséges szolgáltatások és anyagok árait.²¹ A befogadó nemzetek hiányos képességeit vagy kapacitásait a beszállítók szolgáltatási szerződésein keresztül javasolt kiegészíteni, ezekkel támogatva a küldő- és fogadó nemzeteket is. Mindemellett tagállamok igyekezzenek megtenni a szükséges haderő modernizációs lépéseket, strukturális átalakításokat, amelyek elősegítik a rugalmas logisztikai támogató képesség kialakítását, az új védelmi igényeknek megfelelően. Ezek kiegészítéseként a kormányzati szerveket és a beszállítókat is bevonva a logisztikai tervezésbe, sőt a gyakorlatok tervezésébe és végrehajtásába is, elérhető a polgári és katonai igények és korlátok kölcsönös megértése,²² amely jelentősen hozzájárul a műveletek logisztikai támogatásának hatékony végrehajtásához. A fenti együttműködés azt is lehetővé teszi, hogy létrehozzuk a legjobb minőségű, leggyorsabban felhasználható és legköltséghatékonyabb logisztikai megoldásokat, amelyek a felépítendő logisztikai rendszerünk ellenállóképességét is növelik. Mindez része a NATO korábbi expedíciós, „out-of-SACEUR’s AOR” műveletekre optimalizált szövetségből egy olyan szövetséggé történő fejlődésének, amely alkalmas nagyszabású műveletekre a szövetséges terület minden centiméterének védelmére.²³ Habár a dolgozatban említett logisztikai támogatási hatékonyság növelését célzó javaslatok közül több felmerült már korábban is – mint például a beszállítókkal történő szorosabb együttműködés és igényeik, valamint működési korlátaik figyelembe vétele – ezeknek a tanácsoknak a követése és teljesítése nem biztos, hogy minden szükséges esetben megtörtént. A 2022 februárja óta eltelt idő azonban rávilágított arra, hogy a NATO 1990 óta megduplázódott területének megvédése nem csak merőben új és meglehetősen ambiciózus katonai védelmi koncepciókat igényel, de a nemzetek katonai és gazdasági képességeit kiegészítő kereskedelmi szolgáltatások tervezése és a katonai logisztikai rendszerbe történő integrálásuk is forradalmi újításokat követel. Ez pedig nem hajtható végre a kormányzati résztvevők mellett a piaci szereplők logisztikai

²⁰ Uo. 11.

²¹ Mundris, Sigita 2023. NSPA/OLSP Host Nation Support Augmentation initiative update. 29th OLSP Committee Meeting. Capellen, Luxemburg. 2023. október 17.

²² Snoi 2023.

²³ NATO 2023. NATO Chiefs of Defence discuss executability of Regional Plans. Military Committee Conference. Oslo, Norvégia. 2023. szeptember 15–17.

tervezésbe és gyakorlatokba történő bevonása és a velük történő folyamatos koordináció megvalósítása nélkül. Mivel a Varsói Szerződés felbomlását követően egész Nyugat- és Közép-Európára jellemző volt a katonai- és az azokat kiszolgáló gazdasági képességek leépítése, így a nemzetek hasonló logisztikai kihívásokkal néznek szembe. Ezekre nem is feltétlenül szükséges csupán nemzeti szintű válaszokat keresni, lehetséges - és néhány esetben talán szükséges is – regionálisan megjelenő logisztikai képességek tervezése és létrehozása, ami pedig még inkább indokoltá teszi a többnemzeti együttműködést is.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Baráth István 2022. *A MH logisztikai rendszere átalakításának szükségessége – a biztonsági környezet változásának tükrében*. Előadás
- Cancian, Mark F. 2016. *The European Reassurance Initiative*. *Center for Strategic and International Studies*. <https://www.csis.org/analysis/european-reassurance-initiative>
Letöltés ideje: 2023. december 12.
- Európai Bizottság 2023. *A Bizottság 166 határokon átnyúló energiaprojektet javasol uniós támogatásra az európai zöld megállapodás megvalósításának elősegítése érdekében*. Sajtóközlemény. Brüsszel. <https://palyazatmenedzser.hu/a-bizottsag-166-hatarokon-atnyulo-energiaprojektet-javasol-unios-tamogatásra-az-europai-zold-megallapodas-megvalositásának-elősegítése-erdekeben/> Letöltés ideje: 2023. december 14.
- General Secretariat of the Council 2023. *Annexes to Military Requirements for Military Mobility within and beyond the EU*. Brüsszel. 2023. június 14.
- Lakatos Péter 2018. *Logisztika a közszolgálatban*. Budapest: Dialóg Kampus.
- Luker, Anthony 2019. *NSPA OLSP Support to Operations*. 21st OLSP Committee Meeting. Capellen, Luxemburg. Előadás.
- Mundris, Sigitas 2023. *NSPA OLSP Host Nation Support Augmentation Initiative update*. 29th OLSP Committee Meeting. Capellen, Luxemburg. 2023. október 17.
- NATO 2023. *NATO Chiefs of Defence discuss executability of Regional Plans*. *Military Committee Conference*. Oslo, Norvégia. 2023. szeptember 15–17.
- NSPA OLSP 2023. *NSPA OLSP Host Nation Support Augmentation Initiative Combined Report 01 – Status of the First HNS Workshop and the First HNS Industry Day*. Capellen, Luxemburg. 2023. szeptember 19.
- Snoi Péter 2023. *Az ellenállóképesség közös feladat*. honvedelem.hu. <https://honvedelem.hu/hirek/az-ellenallo-kepesseg-kozos-feladat.html> Letöltés ideje: 2023. december 12.
- Szabó Tibor 2023. *HVK LCSF helye, szerepe a HHP-ben/HVK LCSF stratégiai szintű hazai- és nemzetközi kapcsolatrendszer*. Előadás.
- Szenes Zoltán 2022. *Elrettentés és védelem: A NATO új haderőmodellje*. *Hadtudomány*, 32 (2): 3–17.
<https://orcid.org/0000-0003-1686-2273>

Theotokis, Valsamis 2022. *Multinational Host Nation Support – OLSP Approach*.

26th OLSP Committee Meeting. Hamburg, Németország. 2022. április 26.

Vauver Viktor 2020. A Befogadó Nemzeti Támogatás katonai logisztikai képességeit befolyásoló globális trendek. *Honvédségi Szemle*, 2020/4. 2020. július 24.

<https://orcid.org/10.35926/HSZ.2020.4.9>

Wilhelmsen 2024. *HOBS, Host Nation Support Ordering & Billing System*.

<https://www.wilhelmsen.com/other-services/wilnor-governmental-services/hobs-host-nation-ordering-and-billing-system/> Letöltés ideje: 2024. 01. 20.